

L'ALMADRAVA DE TOSSA I LA PESCA DE CORAL AL COMTAT D'EMPÚRIES I A LA SELVA DE MAR

Com a preàmbul, abans de la publicació de notes històriques relacionades amb l'establiment de l'almadrava, en el mar de la vila de Tossa, n'oferim una altra, molt curiosa, d'especial interès per l'estudi d'un dels aspectes de la indústria antiga de la pesca a Catalunya.

Es tracta de la privilegiada reial concessió, atorgada el 6 de gener de 1578, pel monarca Felip II a Jeroni Salvador, menor de dies, veí de la ciutat de València, inventor d'un nou artifici, fins aleshores no emprat, per l'explotació industrial d'una almadrava destinada a la pesca de tonyines.

En la introducció de la citada reial llicència, es fa expressament constar que, segons la relació feta pel sol·licitant Jeroni Salvador de que en les mars, tant del principat de Catalunya, com en els dels comtats de Rosselló i Cerdanya, (*sic*) es podien pescar tonyines, amb notable profit i utilitat dels veïns d'aquelles terres, i, també, en gran augment dels drets i rendes reials: *havéys hallado que en los mares de los dichos nuestros principado de Catalunya y condados de Rossellón y Cerdanya (sic) se podrían hazer pescas de atunes, de que según dezís, resultaria notable provecho y utilidad a todos sus vezinos de los dichos principado y condados, y gran aumento en nuestros derechos y rentas reales.*

Cal assenyalar, la inadvertència soferta pel redactor de la citada privilegiada concessió, tal vegada, escrita pel mateix peticionari, ja que no tingué en compte que cap dels límits territorials del comtat de Cerdanya, no confronten amb el mar.

Es fa, a més, constar, que l'atorgament de la dita sol·licitada llicència, seria, tant en remuneració del treball suportat pel sol·licitant, com per les despeses fetes per l'obtenció d'aquell artifici en forma d'almadrava, i, àdhuc, pels que, per avant, amb la seva in-

dústria, hauria d'esmerçar per a posar a punt, en cada part, on es tingués d'instalar aquell enginy marítim, inversió xifrada en set mil cinc-cents ducats.

Per les raons que acabem d'exposar Jeroni Salvador sollicitava de la reialesa la concessió de la mercè o permís perquè qualsevol part o parts dels citats mars, tant en terres reials com en les de barons, pogués, pel temps que el rei determinés, atorgar-li llicència d'usar de la citada almadrava, pagant, però, a la Regia Cort el dret o delme corresponent a las tonyines pescades.

La referida reial mercè anava condicionada, així mateix, amb l'expressa prohibició perquè durant el temps que s'assenyalés per a gaudir del sollicitat privilegi, de concedir-lo a altra persona, o sigui, de no passar tonyines, ni àdhuc d'usar enginy en els citats mars, ni de pescar en cap altra manera diferent gènere de peix, en els tres mesos d'abril, maig i juny, mitja llegua al voltant on s'installés la dita almadrava o pesquera.

Felip II, prèvia consulta al lloctinent i capità general del Principat de Catalunya i comtats de Rosselló i Cerdanya, a la Reial Audiència així com als advocats patrimonials, concedia la sollicitada llicència, permís i facultat, pel termini de deu anys, sense perjudici de tercer, ni dels llocs per aquell monarca assenyalats al comte d'Aitona, per a la pràctica de la citada pesca.

Retraiem la condició establerta relacionada amb el pagament a la Regia Cort, la qual, del delme de les tonyines pescades, amb determinades condicions, a la lletra diuen així: *...pagando vos, sin fraude ny engaño alguno, a nuestra Regia Corte, el diezmo de todos los atunes que se pescaren en las tierras, en las quales a nos pertenece diezmo de la pesca y la iglesia no lo tuviere, a la qual ni a otras personas a quién pertenezca, no es nuestra intención perjudicar ny que vos paguéis dos diezmos.*

Finalment, es reitera la prohibició a qualsevol persona de pescar cap gènere de peix durant els tres mesos d'abril, maig i juny, al voltant del lloc d'instal·lació de l'almadrava, sots la pena de 500 florins d'or d'Aragó, i de perdre els instruments i artificis de pesca. (doc. 1)

L'ALMADRAVA DE TOSSA

Una documentada referència datada a Barcelona el 29 de novembre de 1673, correspon a una escriptura de conveni atorgada per Martí Tarascó, ciutadà honrat de Barcelona, resident a Mataró, i Jeroni Ferrer, botiguer de teles de la dita ciutat, d'una part; i Gaspar Sabater, Agustí Oms, Joan de Poch, ambdós ciutadans honorats de Barcelona, Rafael Calveria, Gaspar Garcia, Hermenegild Grazes, Joan Portioles, mercaders; Jeroni Calveria, botiguer de teles, de Barcelona i Josep Tarau, negociant de Mataró, de l'altra.

L'objecte de la citada firma, era per tal de convenir l'acceptació de l'establiment atorgat per Josep de Rocabertí, Batlle general i Procurador dels Feus Reials de Catalunya i Comtat de Cerdanya, a favor dels citats Martí Tarascó i Jeroni Ferrer.

La referida concessió corresponia al dret i facultat, privativa a altres, de pescar des del terme de Tossa fins al de Torredembarra, inclusivament, així com d'instalar pesqueres vulgo admadraves per pescar tonyines, tant anant com tornant, sense perjudici de la llicència atorgada per cinc anys, a les mars del terme de Lloret.

S'assenyala la prestació d'un cens cada any, assenyalat en 25 peixos o tonyines per almadrava explotada i, en concepte d'entrada, deu lliures barcelonines. Aquests drets els percebria el receptor de la Batllia General de Catalunya.

L'acceptació del citat establiment anava condicionada amb la divisió en quatre parts o porcions, corresponents a vint-i-quatre quirats *quilats*, en les següents proporcions: 8 ½ per Agustí Homs, 4 per Jaume de Poch; 1 ½ per Rafael Calveria, i un quirat, pels altres sis associats, o siguin, Gaspar Sabater, Gaspar Garcia, Hermenegild Grazes, Joan Porcioles, Jeroni Calveria, Josep Taran, és a dir, en total 20 unitats. Els restants quatre quirats, tres correspondrien a Martí Tarascó i un a Jeroni Ferrer.

Enregistrem, com el mateix dia de l'acceptació del citat establiment, els mateixos atorgants participants d'aquell, atorgaren una altra escriptura, més explícita que l'anteriorment comentada, en el preàmbul de la qual fan constar, com en l'escrivania major de la Batllia General de Catalunya, el 3 d'agost pròxim passat, del mateix any, Josep de Rocabertí, batlle general de Catalunya, en enfiteusi es-

tablia a Martí Tarascó i Jeroni Ferrer, el dret, facultat i ple poder, perquè des del terme de Tossa, Costa de Catalunya fins al de Torredembarra inclusives, de pescar en les dites mars, posant una o moltes pesqueres anomenades almadraves, per a pescar tonyines, *tant venint com tornant o de altre qualsevol ingeni o modo per dit efecte, en les mars confinants de dit terme de Tossa fins a la Torra den Barra privative a altres qualsevols persones.*

El citat establiment condicionava, a més, la facultat d'instalar una o moltes pesqueres o almadraves, per pescar *dit género de tonyines*, pel cens de 25 peixos o tonyines pescats amb dit enginy, i, un *peix o tonyina, pagadora* al receptor en la Batllia General de Catalunya, i també, 10 lliures de moneda barcelonesa, en concepte d'entrada.

En l'escriptura objecte dels presents comentaris, es fa expressament constar, que aquell mateix dia, o sigui, amb anterioritat a la firma d'aquella, Martí Tarascó i Jeroni Ferrer, reconegueren als novells cooperatius, les parts o porcions que respectivament els corresponien, de les mateixes de que ja abans n'hem donat referència.

En atenció a les moltes i grans despeses que reportaria l'exploració industrial de la pesquera, motiu del dit establiment, per tal de que s'en pogués treure fruit, així com per la conservació de pau i quietut entre tots els associats, es pactaren determinades condicions, les quals tot seguit direm.

El primer pacte es relaciona amb l'elecció de caixer de la companyia el qual tindria l'obligació d'aportar un llibre de caixa, tant solament, pel negoci de la dita pesquera, i, de continuar en ell les parts o porcions de cada consoci interessat en la dita empresa, així com el capital aportat, *per a que en cas que vingués o succeís de voler-se, qalgú o alguns, apartar-se o vendre, o llegar o dexar, o altrament, se sapia la certitut de dit capitol.*

Altra de les obligacions contretes pel citat caixer, era la de continuar en aquell llibre de caixa, *així lo que se cobrarà del que fructuarà dita pesquera y demás cosas, com també, tot lo que se gastarà y pagarà per lo cost y gasto de aquella, aven-se de pagar dits gastos per pólissa de un de nosaltres y dels nostres, elegidor per dit efecte, amb facultat de revocar-lo sempre que apareixerà. sens haver de exprimir causa ni raó alguna.*

La qual persona deuria aportar dit llibre i continuar en ell, les

pòlisses de les despeses, *per a que ab tota claretat se administre dita pesquera.*

Pel que correspon encara al caixer, pel treball de aportar dits llibre i caixa, en concepte de salari, se li donarien 30 lliures *quiscun any se pescarà*, mentre, *a la persona aportarà dit llibre*, per continuar dites pòlisses, idèntica quantitat de diners, pel mateix plaç fixat a l'altre company.

Per tal de que la projectada pesquera es pogués posar en obra, i a fornir-la, hi hagués necessitat de diners pel capital d'ella, pel *molt fato y arreus son necessaris per aquella*, per a que després se pugui continuar.

Per pacte convingut, tot seguit de la firma del conveni que ara comentem, cada associat tindria l'obligació de depositar en mà i poder del dit caixer, trenta dobles d'or en espècie, per cada part de les vin-i-quatre assenyalades en l'esmentat acte de reconeixement, a bon compte dels respectius capítols. Es fa l'aclariment *que aquell qui tindrà dos parts, haja de depositar sexanta doblas.*

Es preveu, a més, que una vegada desenhossat tot aquell capital estipulat, si aquest no abastava a pagar les despeses, aleshores, els esmentats companys, cada u per sí, deurien depositar, en mà i poder del caixer, la quantitat proporcionada de diner que respectivament els correspongues.

S'estableix, també, que tots els anys que's pesqués, els esmentats consocis haurien de lliurar al caixer, la part o porció a cada u d'ell pertocant, i que's cregués necessària aportar.

En l'especial circumstància de que si algú o alguns dels associats o els seus hereus i successors, per tot el citat mes de gener, de cada any de vigència de la Societat, no hauria feta l'aportació íntegra del seu respectiu capital, *que aquell tal any o anys, aquexos tals, no pogan pretendre cosa alguna dels avansos que Nostre Senyor y haurà donat.*

S'estableix un altre pacte complementari de l'anterior, que a la lletra diu així: *Y en tal cas, aquest tal o tals, o llurs pars o porcions resten vasiadas y sens lucro algú per aquell any o anys, que no's forniran o no tindran lo capital íntegro al igual que'ls demés, per cada part respective.*

Retraiem, encara, el pacte convingut, pel bé i utilitat del bon govern de la dita pesquera, almadrava o almadraves, era convenient

l'elecció d'un capità o capitans d'acord amb les següents condicions, *los quals se pujan revocar, sempre que apareixerà, sens haver de exprimir causa ni rahó alguna. Los quals, durant lo beneplàcit nostre, tingan obligació de acistir y governar, bé y llealment, ditas almadravas, rebent les tonyines se pescaran, venent-les, si'ls apareixerà en la matexa platia, ó, únicament per compte de dita Companyia, a les pars les aparexera ésser convenient per la venda de aquelles.*

En el cas que fos convenient salar les tonyines pescades, aquells capitans tindrien l'obligació de fer-ho, *donant-los la Companyia, sal y barrils y altrás cosas necessàrias per dit efecte, aportant compte, tant del pes com del valor de elles, avent de fer bo a la Companyia, totes aquelles que's vendran en la platja, cobrat i no cobrat, en cas les haien venudes a fiar, sens orde del albaraner de Mataró.*

En el cas de salar tonyines, algun any o anys, els capitans tenien obligació d'acomodar-les en alguna botiga, de la qual pujan disposar los partícips, per enviar-les i remetre-les allà on els apareixerà, tot en utilitat i benefici del Comú, anant a llur càrrec i obligació *lo llogar o salari de les persones seran necessàrias.*

El següent paràgraf es relaciona amb la necessitat de provisió d'arreu per les dites almadraves. En aquesta circumstància, es pagarien amb diners del cos del Comú de les almadraves, o dels que procedissin d'elles, aportant-ne de tot bon compte i raó.

En relació als diners obtinguts amb la venda de tonyines, *axí de les que's vendran en las platjas de les almadraves, com de altres qualsevol parts en que se n'envie y remete, aquell haia de entrar en mà y poder de dit caxer y no de altra persona.*

Altra obligació concreta pels dits capitans, la trobem expressada amb aquests termes: *Y que los diners procehiran de les vendes de dites tonyines, axí de las que's vendran en las platjas de las almadravas, com de altres qualsevol parts, en que se n'envie y remete, aquells haien de entrar en mà y poder de dit caxer y no de altra persona.*

Per altra part, aquells mateixos capitans, estaven també obligats, en tant anessin venent les dites tonyines, de remetre al caixer els diners cobrats, si bé l'arrisc de la tramesa de la suma d'aquells aniria a càrrec de la Companyia.

Per tal de remunerar als dits capitans, la bona administració

de les almadraves, així com pel treball y *cuydado* d'aquelles i posar-les a punt, cada u d'ells, per cada any de pesca, s'els hi abonarien 25 dobles, *no podent pretendrer ni demanar altra cosa de son treball, govern y administració.*

Pel que correspon al repartiment dels guanys, entre els associats, trobem establert el següent pacte: —*que quiscun any se farà la pesquera, lo que Nostre Senyor serà servit de donar de aver sia, alló se haja de repartir quiscun any, lo dia 20 de octubre, repartint-se a sou y a lliura, sí y conforme la part y tindrà cada un de nosaltres y dels nostres successors.*

Es disposa la facultat atorgada a cada consoci de consultar el llibre de caixa de la Companyia, una o moltes vegades, *per veurer son compte de dèbit y crèdit.* En l'esmentat cas, el caixer tenia l'obligació de mostrar-lo

Assenyalem, així mateix, la clàusula en la que es preveu la venda de la part pertocant a algú o alguns dels consocis, o els seus hereus o successors voldran, tant sols poden fer-ho a favor d'un company o companys com ho assenyala el següent paràgraf: *se pacta, que si algú o alguns de nosaltres, volrem y nostres hereus y successors, volran vendrer la part que se trobarà ser interessat en dit y prechalandat acte de establiment, que en tot cas, se puga vendrer a algú o alguns dels companys, tant solament, perquè no volent-la en dit cas, la Companyia, se la puga aturar per medi de fadiga, si aparexerà, que ara per les ores, volem ser donada, tenint obligació, tant solament, per lo preu que dita part o parts seran venudes, pagar alló que costarà tenir per son capital.*

Retraiem altres condicions textualment expressades en els dos següents paràgrafs.

Y en cas que dita Companyia no volgués usar de dita facultat, y algú o alguns dels companys ne voldrà usar, tinga la mateixa facultat que te la Companyia entera.

Y no volent usar a dita Companyia, ni algú dels companys de aquella, en tal cas, aquell tal o tals, la pugan bé vendra a la persona o personas, que bé los aparexera, per lo preu o preus a ells ben vists.

Continuant la relació especificada de pactes, retraiem el que's relaciona amb el que consta estava establert el precedent capítol una excepció, com ho trobem expressat en la clàusula, que transcri-

bim a continuació: *:se pacta, que ab lo precedent capítol, no sie comprés algú o alguns de nosaltres dits companys o dels nostres hereus o successors, ab testament o altrament, voldrem o voldran dexar, donar o llegar, o altrament, cedir a favor de algú o alguns de sos fills lligítims o naturals, si'n tindrà, o si no ne tindrà, en favor de son ereu, puga y pogan fer-ho.*

Segueix una altra condició, relativa a la facultat de *renunciar, cedir y, altrament, vendre* aquell que serà *particip o company, ab altra de la present Companyia a favor del altre company qui vuy te feta la Companyia, tan solament.*

Finalment, retriarem, altra facultat atorgada a Agustí Oms, Joan de Poch, i Martí Tarascó, per tal de *que pogan elegir y anomenar per companys seus, si bé los aparexerà, per llur part y portió, las personas a ell ben vistas, las quals tingan la mateixa facultat de renunciar, la un al altre, llurs parts y portions, com dalt ja està dit.*

Acte seguit de la firma de la escriptura que acabem de comentar, els mateixos consocijs formalitzaren una altra, en la qual consta com fou anomenat caixer de la dita pesquera, al mercader Hermenegild Grazes, amb el salari de trenta lliures barcelonines, *per quiscun any se pescarà, amb l'obligació de portar un llibre de caixa apart, tant solament pel negoci de la dita pesquera, amb el formal compromís de continuar en aquell les parts o porcions que quiscú te y serà interessat y tindrà dit establiment.*

El mateix caixer en l'esmentat llibre deuria registrar *las parts y portions que quiscú te dels sobreanomenats, lo capital y tindrà, per tal de que pugua, en cas de que volgués o succehís de voler-se algú o alguns apartar-se, o vendre o llegar o deixar, o altrament, se sapia la certitut de son capital.*

Altra obligació concreta pel caixer era la d'escriurer en l'esmentat llibre, *lo que se cobrarà del que se fructuarà de ditas pesqueras y demás cosas, com també, tot lo que se gastarà y pagarà per lo cost y gastos de aquellas, aven-se de pagar dits gastos per pòlissa de un de nosaltres y dels nostres, elegidós per dit efecte, ab facultat, axí mateix, de revocar-lo, sempre que aparexerà, sens haver de exprimir causa ni rahó alguna.*

A continuació de la firma de l'anterior escriptura, s'en formalitza una altra, corresponent a l'elecció de capità de la dita pesquera, a favor de Joseph Tarau, amb salari de 25 dobles, per quiscun any

se pescarà, amb obligació de acistir y governar, bé y llealment ditas almedravas, rebent las tonyinas se pescaran, venent-las, si li aparexerà, en dita platja o enviant-les, per compte de dita Companyia, a les parts que li aparexerà més convenient per la venda de aquellas.

Consta, també, la facultat atorgada al capità Josep Tarau, si li aparexerà *salar-ne, tinga obligació de fer-ho, donant-li la Companyia, sal y barrils y altrás cosas necessàries per dit efecte, aportant compte, tant del pes, com del valor de elles, avent de fer bo a la Companyia, totas aquellas qui's vendran en la platja, cobrat o no cobrat.*

Es preveu també el cas de haver venudes les tonyines a fiar, sense orde del albaraner de Mataró, com així mateix, la circumstància, de salar tonyines algun any o anys, aleshores, Josep Tarau, tindria l'obligació de fer-les acomodar en alguna botiga, de les quals poguessin disposar els particips de la Companyia per a remetre-les allà on millor els aparexerà tot en utilitat i benefici del Comú, anant en son càrrech y obligació, lo llogar o salari de las personas seran necessàries per ditas almedravas, pagant dels dinés del cos y comú de ditas almedravas o del que procehirà de elles, aportant de tot compte y rahó.

Un altre interessant pacte, el trobem transcrit amb aquestes paraules: *Y que los dinés procehiran de les vendes de ditas tonyinas, axí de las que's vendran en las platjas de las almedraves, com de altres qualsevol parts, que se n'envie y remeten, aquells haien de entrar en mà y poder del dit caxer y no de altra persona.*

L'esmentat capità contreia, a més, altra obligació, reglamentada amb aquests termes: *axis com anirà venent ditas tonyinas, de re-metre los diners a dit caxer, corrent lo arrisch, per compte de dita Companyia.*

S'estableix també, que'l capità Josep Tarau, *no puga demanar altra cosa de son treball, govern, y administració, més que ditas vint y sinch doblas.*

Una altra escriptura, calendada al mateix dia de la firma de les dues anteriorment comentades, correspon a l'elecció de regidor del llibre de les pòlisses de la dita Companyia, a favor de Martí Tarascó, amb el salari de 30 lliures barceloneses, per quiscun any se pescarà.

El citat nomenament estava condicionat, amb el pacte de que Martí Tarascó, devia aportar el llibre de registre de les pòlisses corresponents a les despeses, per a que amb tota claretat s'administrés la dita pesquera (doc. 2).

COMPANYIA PER A LA PESCA DE CORAL A LES MARS DEL COMTAT D'EMPÚRIES

Francesc Gelabert, veí de l'Escala, del Comtat d'Empúries el dia 27 de maig de 1727, es constituí personalment en l'escrivania de Fèlix Costa, notari de Barcelona, per tal de declarar, que amb anterioritat, havia feta comparexença davant de Francesc Antoni de Copons i Nuix, assessor general i agent major, i de la de Tomàs Barquero, comptador major dels Estats de Nicolás Fernández de Córdoba y de La Cerda, Marquès de Priego, Duc de Medinaceli i Cardona, i comte d'Empúries, per tal de conèixer la resolució dictada per Sa Exce·l·lència, per raó del Memorial per ell anteriorment presentat, sol·licitant una privilegiada llicència per la pesca de coral.

Heus ací el text de la part expositiva de la citada declaració: *que respecto de ser senyor en los Mares de todo el Condado de Ampurias, y en los desde el Cabo de Creus [Cap de Creus] hasta Calaservera, [Calaverdera] de pertenencia y directo Seniorio de su Excelencia, sin que en su distrito pudiese pretender ningun otro Senyor Jurisdiccional ni aderenza alguna.*

Y que en consecuencia, lo era tambien de las Cuevas, donde se cria el coral, y de dar licencia y permiso, a qualesquiera personas, la pesca de este género, con raspa, o, sin ella, y que applicándose con cuydado a dicha pesquera, seria muy cierto crecería el derecho de la «treta», que su Excelencia tiene impuesto en el referido Estado.

Es fa després constar que en la referida súplica, s'havia sol·licitat de Sa Exce·l·lència, que, en atenció al que abans fou exposat, fos servida, concedir a Francesc Gelabert, el permís i llicència, per a que, ell tot sol, obtingués la facultat de pescar, amb dotze vaixells, el coral, amb raspa, del Cap de Creus fins a Calaservera [Calaverdera], per espai de deu anys o el terme que Sa Exce·l·lència determinés, obligant-se en aquest temps a mantenir dites naus amb la gent necessària per aital fi.

Si bé es feia expressament constar que el coral que es pesqués es devia donar al Duc de Medinaceli un quatre per cent, a més del escreix del dret de la *treta*.

Es fa constar, després, que en el cas que a Francesc Gelabert, li fos concedida la sollicitada gràcia, Sa Excel·lència, es dignés manar i expressar en la orde, que per tal efecte s'expedís, que la gent de la tripulació dels citats navilis, pogués fer la senyal, *hacer la senya*, que es necessités en els paratges que arribessin amb la facultat de fer barraques per a recollir-se en temps contrari i que no poguessin treballar

Per part dels esmentats assessor general i comptador major dels estats del duc Medinaceli, en relació a la instància, ja presentada per Francesc Gelabert, comunicaren a aquest, com aquell noble senyor, havia accedit a concedir-li la sollicitada llicència, d'acord amb el decret datat el 12 abril de l'any passat de 1726, amb la condició de que aquells seus representants, convinguessin amb el propi sol·licitant, la percepció, a favor de Sa Excel·lència, del cinc per cent de tot el coral que es pesqués amb raspa en l'expressat districte.

En l'escriptura que ara comentem, els dos representants autoritzats del Duc de Medinaceli, exterioritzen els seus desigs, que per la major conservació, i augment dels drets dominicals de Sa Excel·lència, i consol de Francesc Gelabert, al mateix temps, en compliment de les ordres d'aquella Senyoria, els esmentats Francesc-Antoni de Copons i Tomàs Barquero, juntament amb Bonaventura Milans, tresorer i procurador general del citat Marquès, Comte i Duc, en nom i representació d'aquest, acordaren arrendar, per dos anys, a Francesc Gelabert el dret i facultat de pescar coral amb raspa, en tot el districte, ribera i mar del Comtat d'Empúries, en els quatre mesos de maig, juny, juliol i agost, en qualsevol d'aquests.

A més, del que acabem d'exposar, l'arrendatari tenia obligació de pagar un cinc per cent del valor del coral pescat en l'expressat districte, a més dels drets acostumats, pesant-lo al temps de la denúncia que es devia fer davant del batlle del lloc de desembarc, donant després avís a l'administració del Patrimoni de Sa Excel·lència, en el referit Comtat, per a l'estima o tasa d'aquell.

La citada concessió consta fou atorgada i condicionada, amb el ben entès que l'expressada pesquera, per temps dels citats quatre mesos assenyalats per pescar coral, l'arrendatari devia mantenir dot-

ze barcos amb la gent necessària a tal fi, si bé amb el pacte exprés de que els amos dels dits vaixells i els pescadors devien ésser vassalls de Sa Excehlència, del mateix Comtat.

Després s'assenyala la pena, pel cas de contravenció als pactes convinguts i pel delictes de frau aplicadora, aleshores, Sa Excehlència podria revocar la citada facultat i l'arrendatari de perdre el corral fins aleshores pescat.

Així doncs, amb els dits pactes i condicions i no sense ells, ni en altra manera, els citats representants de Sa Excehlència cedien, transferien i traspassaven a favor de Francesc Gelabert, tots els drets i accions pertanyents a l'esmentat Marquès, Duc i Comte, perquè en virtut d'ells pogués el referit arrendatari, lliurement, sense contradicció ni impediment, pescar en el mar i districte més amunt expressat (doc 3).

LA PESCA DE CORAL AMB RASPA AL MAR DE LA SELVA DE MAR

Ens pervé la notícia per mitjà d'una escriptura d'arrendament formalitzada per Joan Bruguera Rossell, notari de Barcelona, el 20 de setembre de 1764, atorgada per Juan Antonio de Añues y Aguirre, comptador dels Estats i Rendes que el Duc de Medinaceli rebia al Principat de Catalunya.

En el text introductor de la referida escriptura, es fa constar, com per part del patró Antoni Masas, mariner del Port de L'Escala, del comtat d'Empúries, fou presentat un Memorial en el que es demanava que li fos concedida llicència i permís de poder anar, amb quatre companyies, a pescar coral amb raspa, en el terme del Mar de la Selva, oferint pagar els drets corresponents.

S'afegeix, encara, de que Francesc Gelabert, informat de que a Sa Excehlència li pertanyia, en tot el districte i mar adjacent del Comtat d'Empúries, entre altres drets, la regalia de la referida pesca de coral, en les coves i cales compreses entre els seus límits i confins, i que ningú pogués emprendre-la, així amb raspa com en altra forma, sense precedir la llicència i permís del Duc de Medinaceli, a més del pagament dels drets acostumats per semblants concessions, al respectiu patrimoni ducal.

L'esmentat Duc, Marquès i Comte, condescendint al que li fou sollicitat en la precitada instància, el 30 de maig de 1764, durant la

seva estada a Aranjuez, firmava un decret autoritzant l'atorgament de la dita llicència, d'acord amb determinades condicions i circumstàncies expressades en la citada escriptura, com després direm.

La sollicitada concessió tan sols fou limitada a dos anys, i per tots els quatre mesos de maig, juny, juliol i agost de cada u d'ells, condicionada a què Antoni Masas podia anar amb quatre companyies a pescar coral amb raspa, en els mars del districte de la Selva de Mar, amb la condició i pacte que per la dita operació pesquera tant sols es pogués valdre de vassalls de Sa Excel·lència.

Antoni Masas contreia a més l'obligació de pagar al Patrimoni del Duc descomptat el quinze per cent de la contribució al Rei, vuit i mig dels vuitanta-cinc que li restaran lliures del valor del coral que s'extragués o pesqués amb les dites quatre companyies. Pagaria, a més, el dret de la *treta* corresponent a Sa Excel·lència en el Comtat d'Empúries.

Altra condició imposada a l'arrendatari, era la de no començar les operacions de la dita pesca fins l'obtenció del corresponent despatx del Duc de Medinaceli, i no en altra manera.

Segueix després la clàusula en la que Josep Lacoma, oficial de ploma de Barcelona, com a procurador autoritzat del patró Antoni Masas, en el referit nom i representació acceptava la concessió de la referida llicència amb les condicions i pactes ja citats, als quals expressament consentia en complir.

Per a major seguretat i fermesa del que estava estipulat i promès, Antoni Masas presentava com a fiadors o avalistes seus a Joan Ros i Ramon Fàbrega, ambdós veïns del Port de La Selva (doc. 4).

JOSEP-MARIA MADURELL I MARIMON

Arxiu de Protocols del
Collegi Notarial de Barcelona.

APÈNDIX

I

Privilegi de Felip II a Jeroni Salvador (menor) de València per a pescar tonyines amb nou artifici per aquest inventat.

Madrid, 2 gener 1578.

Nos Don Phelippe etc.

Por quanto, por parte de Vos Hierónimo Salvador, menor, vezino de la Ciudad de Valencia, nos ha sido hecha relación, que con muy particular cuydado y diligencia que havéys hecho, havéys hallado, que en los mares de los dichos nuestros principado de Catalunya y condados de Rossellón y Cerdanya (sic), se podria hazer pescas de atunes, de que según dezís, resultaria notable provecho y utilidad a todos los vezinos de los dichos principado y condados, y gran aumento en nuestros drechos y rentas reales.

Y que para pescar los dichos atunes, havéys inventado un nuevo artificio, en los mares de dichos principado y condados hasta aquí no usado, en que havéys gastado mucho tiempo y hazienda.

Y nos havéys supplicado, que por el beneficio que resultaria de esta pesca, a todos los moradores y vezynos de dichos principado y condados, y el aumento que recibirán nuestras rentas reales, y en remuneración del trabajo y costa que havéys puesto en inventar este artificio y, por adelante, havéys a poner, en el qual en cada parte que huviéredes de usar d'él, havéys de gastar siete mil y quinientos ducados, os hagamos merced de daros licencia, que en qualquier parte o partes de los mares de dichos principado y condados, así en tierras reales como en barones, podáys, vos y vuestros successores, o quién de vos y de ellos poder tuviere, por el tiempo que fuéremos servido de usar d'este artificio, pagándo vos a nuestra Regia Corte, el drecho o diezmo de los atunes que se pescaren, que fuésemos servido, con expresa prohibición, que durante el tiempo de la concessión, ningún otro, sin dicha licencia y consentimiento, pueda pescar atunes, ny usar d'este artificio en los mares de los dichos principado y condados, ny tampoco, llegarse a pescar de ninguna otra manera, otro género de pescado, en los meses de abril, mayo y junio, media legua al derredor donde se pusiere este ingenio por el impedimento que se haze a la pesca d'ellos, so incorrimiento de las penas que fuéremos servidos.

E nos, havido primero, parecer del nuestro lugarteniente y capitán general, en los dichos principado y condados y de la Real Audiencia y de los advogados patrimoniales, los havemos tenidos, por bien en la manera infrascripta.

Por ende, con tenor de las presentes, de nuestra cierta sciencia y real auctoridad, deliberadamente y consulta, damos licencia y permiso y facultad a vos el dicho Hierónimo Salvador, menor, para que siendo el artificio de que dezys que havéys de usar nuevo y hasta aquí no usado en los mares de dichos principado y condados, por espacio de diez anyos, del dia de la data d'esta mia provisión en adelante contaderos, podáys, vos a la persona que vuestro derecho o poder tuviere y no otro alguno, pescar o hazer pescar a las personas que vos quisiéredes y nombráredes en los mares de los dichos nuestros principado y condados, y en qualquiera parte d'ellos, assí en tierras reales, como de barones, atunes, con el dicho artificio, con que no se haga perjuzio a ningun tercero, ny sea en los lugares por nos, antes de agora, senyalados, al conde de Aytona, para hazer la dicha pesca, y pagando vos, sin fraude ny engaño alguno, a nuestra Regia Corte, el diezmo de todos los atunes que se pescaren en las tierras, en las quales a nos pertenece diezmo de la pesca, y la iglesia no lo tuviere a la qual ny a otras personas a quién pertenezca, no es nuestra intención perjudicar ny que vos paguéis dos diezmos.

Prohibiendo y vedando que en los dichos meses de abril, mayo y junio, nadie pueda pescar, media legua al derredor de donde el ingenio estuviere parado, ningún género de pescado, con ninguna manera de artificio, so pena de quinientos florines de oro de Aragón, y de perder los instrumentos y artificios con que pescaren, aplicaderos, la tercera parte, a nuestros cofres reales, y la otra parte, a vos el dicho Hierónimo Salvador, y la otra al acusador.

Mandando, con el mesmo tenor de la presente, de nuestra cierta sciencia y real auctoridad, al Illustre nuestro lugarteniente y capitán general, en el dicho principado de Catalunya y condados de Rosellón y Cerdanya, y a los Reverendos nobles, magníficos y amados consejeros y fieles nuestros, canceller regente la cancellaria, portant vezes de nuestro general governador, doctores de la nuestra Real Audiencia, maestre racional, bayle general, advogados y procuradores fiscales, vegueres, bailes, sotsvegueres, sotsbayles, alguaziles vergueros, porteros y otros qualesquiere oficiales y ministros nuestros, mayores y menores, en los dichos nuestros principado de Catalunya y condados de Rossellón y Cerdanya, constituydos y constituyderos [so] incorrimiento de nuestra ira e indignación y pena de mil florines de oro de Aragón, de los bienes del que lo contrario hiziere, exigideros y a nuestros reales cofres aplicaderos, que la presente nuestra licencia y todo lo en ella contenida, por todo el dicho

tiempo de diez años, os tengan guarden y observen y tener y guardar y observar hagan, sin contradicción alguna y sin dar lugar, ny permitir que sea hecho lo contrario.

Y que en los lugares donde huviéredes, de hazer la pesca, hagan dar por precios justos y razonables, todo lo que huviéredes menester para ella, sin contradicción alguna, sin permitir ni dar lugar que a vos, ni a los vuestros, ny a las personas que por vos y ellos, se ocuparen en la dicha pesca, ny a vuestra hazienda, ny de ellos, ny de los aparejos e instrumentos que para ello tuviéredes, hagan danyo o impedimento alguno.

Pqr quanto, nos e vos, y a los vuestros y a las dichas personas, haziendas y instrumentos, en quanto a este toca, ponemos debajo de nuestro amparo y salvaguardia real nuestro, y no hagan ni permitan que sea hecho lo contrario, en manera alguna, si nuestra gracia les es cara y demás de nuestra ira e indignación, en la pena susodicha dessean no incurrir.

En testimonio de lo qual, mandamos despachar la presente, con nuestro sello real común pendiente sellada.

Datt. en la nuestra Villa de Madrid, a dos dias del mes de enero del anyo del Nacimiento de Nuestro Senyor Jesu Christo de mil quinientos setenta y ocho y de los nuestros reynos y senyorios, es a saver, de la Citerior Sicilia, veynte y cinco de y Las Espanyas y otros veynte y tres.

Yo el Rey

Dominus rex mandavit mihi Petro Franquesa. Visa per comiten generalem Thesaurarium Santis, Sapena, Campo, Terça et Pla. Regentes Cancellariam.

Arxiu de la Corona d'Aragó, reg. 4307, ff. 149v-151v.
Nota facilitada pel malhaurat doctor Josep Maria de Ros i de Ramis (a. c. s.).

II

Companyia per l'explotació de l'almadrava de Tossa. Actes de l'elecció de caixer, capità i registrador del llibre de les pòlisses de la Societat.

Barcelona, 29 novembre 1673.

Die mercurii XXVIII. mensis novembris anno a Nativitate Domini .M.D.C.LXXIII.

Noverint universi Quod nos Martinus Tarasco, civis honoratus Barcinone, in villa de Mataró, Barcinonensis diocesis populatus; et Hieronymus Ferrer, botigerius telarum, civis Barcinone, gratis et ex nostra scientia, per nos et nostros heredes et successores quoscumque, confitemur et in veritate recognoscimus, vobis magnificis dominus Garpari Sabater, civi honorato Barcinone; Augustino Oms, Joanni de Poch, civibus honoratis Barcinone, in villa de Blanes, diocesis gerundensis, populatis; Raphaeli Calveria, Gaspari Garcia, Hermenegildo Grazes, Joanni Portiolis, mercatoribus; Hieronimo Calvaria botigerio telarum, civibus Barcinone et Josepho Tarau, negociatori dicte ville Mataronis, scilicet, vobis, dictis omnis Joanni de Poch, Garcia, Grazes, Hieronimo Calveria, Josepho Tarau, presentibus, et vobis dictis Sabater, Raphaeli Calvaria et Portioles, absentibus etc. inferius tamen acceptantibus, quod illud stabilimentum instrumentum, vobis et nostris perpetuo facti per illustrem Dominum Don Iosephum de Rocabertí, militem ordinis et Militie Beate Marie de Alcantara, Barcinone populatum, Sacre Cesaree et Regiae Magestatis Domini Nostri Regis Conciliarium, Baiulum Generalem et procuratorem Regionum Feudorum Cattalonie et Comitatus Rossilionis et Ceritanie, de concensu et voluntate magnificorum dominorum Vicentii Sabater et Thoma Maranyosa et de Aranyó, Utriusque Iuris Doctori, Assessori de Regio Consilio, Baiuli Generali Catalonie, de jure, facultate et pleno posse, a termino de Tossa, inclusive, usque ad terminum vulgo dicti de la Torre den Barra, etiam inclusive, piscandi, ponendique et mitendi quacumque pisquarias, unam vel plures, vulgo nuncupatas *almadravas* ad piscandum, tuninos, tam venientes quam reduentes, seu alio quorum ingenio val modo ad eiusdem effectum, quem nobis beneviscum fuerit, in dictis maribus continentibus, a termino de Tossa usque ad terminum dictum de la Torre den Barra, privatite ad alios quoslibet, cum facultate variandi, seu mittendi, ponendique, unam vel plures *pesqueres* seu *admedraves* in dictis maribus et locis, sine tamen alieni juris, preiudicio et licentie aliis, jam concessa, ad piscandum supradictum genus piscinas vulgo *tonyinas*, pro tempus quinque annorum, in maribus termini de Lloret, ad cenum, videlicet, de viginti quinque piscibus vulgo *tonyines*, tam ex venien-

tibus, quam ex redeuntibus qui pescipientur singulis annis in dicta *admedrava o almedravas* respective, unum piscem sive *tonyina*, faciendi et prestandi magnifico receptori dicte Baiulie Generali Cataloniae, et ad intratam decem librarum barchinonensium, illud, accep-tavimus pro vobis quatuor partes seu porsiones infrascriptas, factis viginti quatuor *quilats*, scilicet, pro vobis dicto Sabater *en un qui-lat*; Jacobo de Poch, *en quatre quiats*; Augustino Homs, *en vuyt qui-lats y mitx*; Raphaelae Calveria, *en un quilat y mitx*; Gaspar Garcia, in uno quilato; Hermenegildo Grazes, in uno altero quilato; Joanne Portioles, in uno alio quilato; Hieronymo Calvaria, in uno alio qui-lato, et Josepho Tarau, in uno alio consimili quilato, sic, quod ex dicto stabilimento remanent penes... tantum modo, quatuor quila-tos, scilicet, tres apud me dictum Martinum Tarascó. Et restantem unum quilatum, apud me dictum Jeronimum Ferrer, cum societate dicti Raphaelis Calveria, dictumque setabilimenti instrumentum, ac-ceptavimus revera pro vobis omnibus supradictis et pro dictis res-pective partibus sive porsionibus, et ad opus vestri et vestrorum, et eo animo, et intentione, quod dominium dicte facultatis quoad dic-tas respective partes seu portiones transirent, in vos, totaliter et nullo modo remanerent in nos licet de veritate huiusmodi in eodem instrumento nulla mentio fiat, et dictum instrumentum nobis diri-gatur et pro nos acceptatis.

Id circo volentes super his bonam, vobis agnoscere, fidem que in omnibus est preferenda confitentes, nos a vobis, pro vestris res-pective partibus seu portionibus, esse solutos et satisfactos, tam de parte vobis dictis respectiveolvere pertinendis, ratione dicta-rum decem librarum per nos solutarum pro intrata suprachalendati stabilimenti, quem de aliis sumptibus per nos exsolutis pro assecu-ratione dicte facultate.

Renunciando quoque exceptioni pecunie non numerate, non sa-lutae, non habitae, et non receptae, rei que ita non esse et sic in ve-ritate non consistere, et omni alii juri etc. ex causa huiusmodi re-cognitionis et non aliis, prout melius de jure fieri poterit, et tenere, quod ad supradictos respective, viginti quilatos, damus, cedimus et mandamus ac etiam transferimus et transportavimus vobis, omni-bus supradictis, pro dictis respective partibus seu postionibus, et vestris ac quibus volueritis, perpetuo, omnia jura, omnesque actio-nes reales et personales, mixtas, utiles et directas, ordinarias et ex-traordinarias et alias etiam quascumque nobis, ratione dictarum vi-ginti quilatorum competentiam et competentes, competereque de-bentia et debentes in dicta facultate seu stabilimento, tam ex insti-tutionem nostri nominis, in actu dicti stabilimenti et acceptatio-nis illius, quem aliis quibusvis rationibus sive causis.

Quibus juribus et actionibus supradictis, possitis et valeatis, vos et vestri, pro dicti respective partibus sive portionibus et quos vo-

lueritis agere et experiri agendo, scilicet, respondendo, deffendendo; excipiendo, proponendo et replicando, et omnia alia et singula faciendo et libere exerciando quecumque et quemadmodum nos facere possemus ante presentem recognitionem, et jurium cessionem posseverimusque nunc, et eis non factis, et etiam, postea quando-cunque.

Nos enim, facimus et constituimus vos et vestros quoad dictis viginti quilatus, in his dominos et procuratoris, ut in rem vostra propriam ad faciendum predicta omnia et singula et de presenti vestri libitum voluntatis obstaculis et impedimentis cessantibus quibuscumque.

Insuper, convenimus et bona fide promittimus vobis omnibus supradictis, respective, quod presentes recognitionem et cessionem, et omnia et singula supradicta, semper rattas, gratas atque firmas habebimus, tenebimus et observabimus etc.

Ad hec nos dicti Gaspar Sabater, Augustinus Oms, Joannes de Poch, Raphael Calveria, Gaspar Garcia, Hermenegildus Grazes, Joannes Portioles, Hieronimus Calveria et Josephus Tarau, laudantes predicta etc. acceptantesque huiusmodi recognitionem, et bona fidei agnitionem ac cessionem per vos nobis supra factam.

Gratis etc. Convenimus et bona fide promittimus vobis, quod exsolvemus et uterque nostrum exsolvet, et nostri in his successores, exsolvent predictis respective nostris partibus dictum censuum, ad partem nostram pro dictis respective nostris partibus solvere pertinentes et ad solucione seu parte illius relevabimus et uterque nostrum relevabit vos et vestros bonaque vestra et vestrorum indempnes et indempnia perpetuo penitus et sine dampno, et tam ante dampnum datum in damno, quam etiam post dampnum datum aliaque omnia et singula, quod per nos et nostras dictis nostris respective partibus, virtute huiusmodi recognitiones et cessiones erint facienda et complenda, atendemus, faciemus et complevebimus faciatque atendent et complebunt ad unguem.

Et situationem dicti et suprachalendati stabilimenti aliquid exsolventis seu aliqua persona pro vobis solverit seu missiones aliquas sustineveritis, totum id quicquid et quantum fuerit ad partem nostra pro dictis respective partibus solvere pertinentis, dabimus, solvemus reddemus et restituemus et uterque nostrum por nostra respective parte dabit, solvet, reddit et restituet vobis Barcinone, incontinenti cum pro parte vestra fuerimus requisiti seu alter nostrum fuerit requisitis, sine dilatione etc. cum salario procuratoris intus Barcinone .X. solidos et extra .XX. solidos barchinonensis, ultra quos etc. promittimus restituere missiones etc. Super quibus etc. Credatur etc.

Et pro his complendis etc. Obligamus et quilibet nostrum pro dicta nostra respective parte, obligat vobis et vestris, omnia et sin-

gula bona nostra et cuilibet nostrum insolidum, mobilia et immobilia etc. jura et actiones quascumque.

Renunciamus quantum ad hec, scilicet, nos dicti Gaspar Sabater, Augustinus Oms et Joannes de Poch, privilegio militari etc. et omnes foro nostro proprio etc. submittentes et subponentes, nos et bona nostra et cuilibet nostrum insolidum, foro Curie magnifici Vicarii seu Regentis Vicariam Barcinone vel alterius in quem etc. cum facultate variandi etc. et promissione in omni casu variando seu non restituendi missioni etc. et generaliter renunciamus omni et cuicumque alii juris. Et est sciendum etc. Fiat cum omnibus obligationibus, renunciacionibus, submisionibus necessariis, scriptura tercii, obligacione bonorum omnium et cuiuslibet insolidum et juramento.

Fiat cum scriptura tercii, sub pena tercii in libris terciorum Curie dicti. magnifici vicarii seu regentis vicariam Barcinone, obligando pro inde, vobis et vestris, omnia et singula bona nostra et cuiuslibet nostrum insolidum, pro dicta vestra respective parte, mobilia et immobilia, etc. Jura etc. actiones quascumque cui etc. et ut predicta etc. Juramus etc. Hec igitur etc. Actum etc.

Testes firmarum omnium predictorum demptis firmis dictis Sabater, Calveria et Porciolos sunt: Reverendus Anthonius Philippera, presbiteri Barcinone residents et Anthonius Marlés, agricola de villae de Blanes.

Testes firmae dicti Sabater, qui firmavit Barcinone. die mercuri 14 mensis februari 1674 sunt: Marianus Macip, Paulus Casalius, et Josephus Iglesias, scriptores Barcinone degentes.

Testes firme dicti Joanni Portioles qui firmavit Barcinone, die sabbati, quinta mensis octobris anni millesima sexcentissimi septuagesimi quinti sunt; Gabriel Planas et Augustinus Basso, juvenes paratores pannorum ac dictus Marianus Macip, secriptor Barcinone. Qui etc.

Testes vero firme dicti Raphaelis Calveria, qui dictis die et anno firmavit sunt; Joannes Spona, negociator et Petrus Brunyera, auriga Barcinone degentes, ac dictus Macip, qui in his etc.

A.H.P.B. (=Arxiu Històric de Protocols de Barcelona), Matias Marsal, lligall 4, manual any 1673, f. 755v.

Dicto die [29 novembre 1673]

Nosaltres Gaspar Sabater, ciutedà honrrat de Barcelona, Agustí Oms y Joan de Poch, també ciutedans honrrats de Barcelona, en la vila de Blanes, bisbat de Gerona populats; Martí Tarascó, també ciutedà honrrat de Barcelona, en la vila de Mataró, bisbat de Barcelona populat, Rafel Calveria, Gaspar García, Ermenegildo Grases, Joan Porciolas, mercaders, Gerònim Calveria, Gerònim Ferrer, botiguers de telas, ciutedans de Barcelona y Joseph Tarau, negociant de dita vila de Mataró, partícips quiscú de nosaltres respective, en

lo infrascrit acte de stabliment, en las parts y portions contengudas en lo baix chalendat acte de regonexense y participació.

Attenent y considerant, que ab acta rebut en la scrivania major de la Batllia General de Catalunya, en poder de Joan Cabanas, notari real ciutedà de Barcelona, y hu dels scrivans majors de dita Batllia General, a vint y tres de agost pròxim passat, lo Illustre Senyor Don Joseph de Rocabertí, del orde y milicia de Nostra Senyora de Alcàntara, en Barcelona populat, de la S.C. y R.M. del Rey Nostre Senyor Conceller, Batlle General y Procurador dels Reals Feus de Catalunya y Comptats de Rosselló i Serdanya, de contentiment y voluntat dels Magnífichs Senyors Vicens Sabater y Thomàs Maranyosa y de Aragó, en quiscun dret doctors, Assessors del Real Concell de dita Batllia General de Catalunya, aver stablert y en emphiteosim concedit a nosaltres, dits Martí Tarascó, ciutedà honrrat de Barcelona y Gerònim Ferrer, botiguer de telas y als nostres, perpètuament, lo dret y facultat y plen poder, es a saber, del terme de Tossa, inclusive, bisbat de Gerona, Costa de Catalunya fins al terme dit de La Terra den Barra, inclusive, archabisbat de Tarragona, de pescar en dits mars, posar qualsevols pesqueras, una o moltes, anomenades almedraves per a pescar tonyines, tant venint com tornant, o de altre qualsevol ingeni o modo per dit efecte, que als dits Tarascó y Ferrer serà ben vist, en dits mars confinants de dit terme de Tossa fins a la Terra den Barra, privative a altres qualsevols, ab facultat de variar y posar dites, una o moltes pesqueras o almedraves, per dit efecte com està dit, per pescar dit gènere de tonyinas, a cens de vint y sinch pexos o tonyinas, tant venints com tornants, que's pescan o se pescaran en dita almadrava o almadravas respective, un peix o tonyina, pagadora al Magnific Receptor de dita Batllia General y amb entrada de deu lliuras moneda barcelonesa, com més largament, ditas y altres cosas, en dit prechalendat acte de stabliment estan més largament contengudas.

Attenent y considerant, més avant, que ab altre acte, rebut en poder del notari davall scrit, lo dia present, nosaltres Martí Tarascó y Geroni Ferrer, haver feta regonexensa als damunt dits de llurs parts o porssions respective, com en aquell sa conté.

Attenent, més avant, que los gastos que ab si aporta dita pesquera son molt grans, com és cosa molt clara y noticiosa, y per a que de dita facultat de pescar s'en puga traure lo fruyt se espera, y no menos procurar la conservació de aquella pau y quietut de nosaltres, tots y dels nostros successors, apar, per a dar principi en aquella y per lo esdevenidor, stablir y fer los pactes següents.

Primerament, attenent y conciderant, que per a que dit negoci se puga posar en obra y execució, es necessari s'elegesca una persona vulgarment dita Caxer, de la present Ciutat de Barcelona, anomenada, y nosaltres y nostres successors, durant emperò lo bene-

plàcit nostre y de aquells, lo qual tingan obligació de aportar un llibre y caixa apart, per lo negoci tan solament de dita pesquera, y en aquell haje y tinga obligació de continuar las parts y percions que quiscú té y serà interessat y tindran en dit establiment.

Y axí mateix, tinga obligació, de continuar en dit llibre, en lo partit de quiscú de nosaltres demunt dits, lo capital y tindrà, per a que en cas que vingués o succehís de voler-se algú o alguns apartar-se, o vendra, o llegar, o dexar, o altrament, se sapia la certitut del dit capital.

Y axí matex, tinga obligació dit caixer, de continuar en aquell axí lo que se cobrarà del que fructuarà dita pesquera y demés cosas, com també, tot lo que se gastarà y pagarà per lo cost y gasto de aquella, avense de pagar dits gastos per pòlissa de un de nosaltres y dels nostres, elegidor per dit efecte, ab facultat axí matex, de revocar-lo, scmpre que apareixerà, sens haver de exprimir causa ni raó alguna. La qual persona, tinga obligació de aportar dit llibre y en aquell continuar las pòlissas se faran per respective de dits gastos, per a que ab tota claredat se administre dita pesquera.

Y que a dit caixer, per lo treball de aportar dit llibre y caxa, se li done, quiscun any se pescarà, 30 lliures.

Y a la persona aportarà dit llibre, per continuar ditas pòlissas, axí matex, per quiscun any se pescarà trenta lliuras.

Item, per a que dita pesquera se puga posar en obra y a forrir, venint la necessitat de diners per lo capital de ella, per lo molt fato y arreus son necessaris per aquella, Y per a que se puga després continuar.

Per çó, se pacta, que encontinent firmat lo present acta, tingan obligació y quiscú de nosaltres tinga obligació de depositar en mà y poder del dit Caixer, és a saber trenta doblas de or, en spècie per cada part de las vint y quatre que conté dit acte de ragonexensa..., axí que aquell qui tindrà dos parts, haje de depositar sexanta doblas. Y los demés, axí matex, al respective. Y açó se enten, a bon compte de nostres capitals respective.

Y que si posat lo capital, no avastarà a pagar dits gastos, tingan obligació, encontinent, de depositar, en mà y poder del dit caixer, allò que serà necessari, agut respective a les parts y portions y al valor que desobre està expressat, per part.

Y axí matex, en los anys esdevenidors que se pescarà, se haja de posar quiscun any, en jornada de sis de janer, en mà y poder de dit caixer, allò que apareixerà necessari, agut respective a la part y porció de cada un com està dit.

Y si algú de nosaltres y dels nostres hereus y successors, per tot lo mes de janer de cada un any, no havia depositat en mà y poder de dit caixer, ...no tindrà per llur part y porció tocant, en mà y poder de aquells, lo capital necessari per aquell tal o tals que no

hauran depositat o no tindran enter lo dit capital, que aquell tal any o anys, aquexos tals, no pugan pretendre cosa alguna dels avansos que Nostre Senyor y haurà donat.

Y en tal cas, aquest tal o tals, o llurs parts o porsions, resten vasiadas y sens lucro algú, per aquell any o anys que no forniran o no tindran lo capital íntegro al igual dels demés, per cada part respective, com dalt és dit.

Item, se pacta, que per bé y utilitat del bon govern de dita pesquera o almadrava o almadravas, se haja de nomenar un capità o capitans, los quals, axí matex se pugan revocar, sempre que aparexerà, sens naver de exprimir causa ni rahó alguna, los quals, durant el beneplàcit nostre, tinga obligació de acistir y governar, bé y llealment, ditas almadravas, rebent les tonyines se pescaran, venent-les, si'ls aparexerà, en la matexa platja o únicament, per compte de dita Companyia, a les pars los aparexerà ésser convenient per la venda de aquelles.

Y si aparexerà salar-ne, tingan obligació de fero, donant-los la Companyia sal y barrils y altras cosas necessàrias per dit efecte, aportant compte, tant del pes com del valor de elles, avent de fer bo a la Companyia, totes aquelles que's vendran a la platja, cobrat o no cobrat, en cas las haia venudas a fiar, sens orde del albaraner de Mataró.

En cas s'en salen, algun any o anys, tingan obligació de fer-la acomodar en alguna botigua, de la qual pugan disposar los partícips per enviar-la o remetre-la allà ahont aparexerà, tot en utilitat y benefici del Comú, anant en llur càrrech y obligació, lo llogar o salari de les persones seran necessàrias. Y si menester seran arreus, lo que aparexerà ser necessari per ditas almadravas, pagant de dinés del cos del Comú de ditas almadravas o del que procehirà de elles, aportant-ne de tot compte y rahó.

Y que los dinés procehiran de les vendes de dites tonyines, axí de las que's vendran en las platjas de las almadravas, com de altres qualsevol parts, en que se n'envie y remete, aquelles haien de entrar en mà y poder de dit caxer y no de altra persona.

Y axí mateix, dits Capitans, tingan obligació, axis com aniran venent ditas tonyines, de remetre los diners a dit caxer, corrent lo arrish per compte de dita Companyia.

Y que als damunt dits capitans, per la bona administració, han de tenir en ditas almadravas, treball y cuydado de aquelles y posar-les, se'ls haia de donar, quiscun any que's pescaran a cada hun, vint y sinch doblas, no podent pretendrer ni demanar altra cosa de son treball, govern y administració.

Item, se pacta que quiscun any se farà la pesquera, lo que Nostre Senyor serà servir de donar, de aver sia, allò se haja de repartir quiscun any, lo die de 20 de octubre, repartint-se a sou y a lliure,

si y conforme la part y tindrà cada un de nosaltres y dels nostres successors.

Item, se pacta, que sempre y quant, algun o alguns de nosaltres o dels nostres, una e moltes vegades, volrà veurer lo llibre de dit caixer, axí per veurer son compte de débit y crédit, com altrament, tinga obligació dit caxer de amostrar-lo.

Item, se pacta, que si algú o alguns de nosaltres, volrem y nostres hereus y successors volran vendre la part que se trobarà ser interessats en dit prechalandat acte de establiment, que en tot cas, se puga vendre a algú o alguns dels companys, tant solament, perquè no volent-la, en dit cas, la Companyia, se la puga aturar per medi de fadiga, si apareixerà que ara per les ores volem ser donada, tenint obligació tan solament, per lo preu que dita part o parts seran venudes, pagar allò que constarà tenir per son capital.

Y en cas que dita Companyia no volgués usar de dita facultat, y algú o alguns dels companys no voldrà usar, tinga la mateixa facultat que te la Companyia entera.

Y no volent usar de dita Companyia, ni algú dels companys de aquella, en tal cas, aquell tal o tals, la puguin vendre a la persona o personas que be los apareixerà per lo preu o preus a ells ben vists.

Item, se pacta que ab lo precedent Capítol, no sie comprés algú o alguns de nosaltres dits companys o dels nostres hereus o successors, ab testament, o altrament, voldrem o voldran dexar donar o llegar, o, altrament, cedir a favor de algú o alguns de sos fills lligítims y naturals, si'n tindrà, o si no ne tindrà, en favor de sos hereus, puga y pogan fer-ho.

Y axí mateix, puga y pogan renunciar, cedir, y, altrament, vendre aquell qui serà particip o company, ab altra de la present Companyia, a favor del altre company qui vuy te feta Companyia, tan solament.

Y axí mateix, donam facultat a dit Oms, Joan de Poch y Martí Tarascó, que pogan elegir y anomenar per companys seus, si bé los aparaxerà per llur part y portió, les persones a ells ben vistas, las quals tingan la mateixa facultat de renunciar, la un al altre, llurs parts y portions, com dalt ja està dit.

Finalment etc.

Et ideo nos dictas partes, laudantes, approbantes, et rectificantes, et confirmantes, omnia predicta pacta, ac omnia et singula et in eorum quolibet contenta. Renunciamusque exceptione res. Renunciamus sin non esse et sic in veritate non competereque doloque malo et actione in factum, omnique alii juri rationi et consuetudini contra hec repugnantibus quovis modo.

Gratis etc. convenimus et bona fide promittimus, una pars nostrum alteri et nobis ad invicem et vicissim, quod et omnia et singula supradicta, prout ad utrumque partem nostram tangunt et con-

cernunt, ac pertinent et spectant, attendemus et complebimus, tenebimus et inviolabiliter observabimus, attendique et complere faciemus, prout melius et plenius superius continetur sine dilatione etc., cum salario procuratoris intus Barcinone X. libras et extra .XX. libras barchinonenses, ultra quos etc. promittimus una pars nostra alteri et nobis ad invicem et vicissim etc. restituere omnes et singulas missiones, sumptus etc. Super quibus etc. Ccedatur etc.

Et pro his complendis etc. obligamus una pars nostram alteri et vobis ad invicem et vicissim, omnia et singula bona nostra, mobilia et immobilis etc. jura et actiones quascumque.

Renunciamus quantum ad hec, scilicet, nos dicti Gaspar Sabater, Agustinus Oms et Joannes de Poch, privilegio militari etc Et omnes, omni et cuicumque juri et legi prohibenti generalem renunciationem etc. Et ut predicta etc. Juramus omnes etc. Hec igitur etc. Actum etc.

Testes firmarum omnium demptis firmis dictis Sabater, Raphaelis Calveria et Porsioles sunt: reverendus Anthonius Philipera, presbiterus Barcinone residens et Anthonius Marlès, agricultoris eiusdem ville de Blanes.

Testes firmi dicti Sabater qui firmavit Barcinone, die mercurii 14 mensis februarii presenti anno 1674, sunt: Marianus Macip. Paulus Casalins et Iosephus Iglesias, scriptores Barcinone degentes.

Testes firmi dicti, Porsioles, qui firmavit Barcinone, die dominica 18 mensis augusti anni millesimi scxentesimi quinti, sunt: Iosephus Vilar, negociator, dicti Paulus Casalins et Marianus Macip, scriptores, qui etc.

Testes vero firmique dicti Raphaelis Calveria, qui firmavit Barcinone dictis die [mensis] et anni sunt: Joannes Espona, negociator Barcinone civis, et Macip, qui etc.

(*Nota marginal:*) Fiat cum omnibus obligacionibus, renunciacionibus, submissionibus necessariis.

Item, ab altra acta, los sobredits senyors Gaspar Sabater, Agustí Oms, Joan de Poch, Martí Tarascó, Raphel Calveria, Gaspar Garcia, Ermenegildo Grazes, Joan Portioles, Gerònim Calveria, Gerònim Ferrer, y Joseph Tarau, durant, emperò, llur beneplàcit y no altrament, han elegit y anomenat en caxer de dita pasquera, a dit senyor Hermenegildo Grazes, mercader, present ab salari de trenta lliuras barcelonesas, per quiscun any se pescarà, la qual electió han feta, ab pacte, que tinga obligació de aportar un llibre de caixa apart, per lo negoci tan solament de dita pesquera, y, en aquell, haie y tinga obligació de continuar las parts o porcions que quiscú te y serà interessat y tindrà dit establiment.

Y axí matex, tinga obligació de continuar las parts y portions que quiscú te dels sobrenomenats, lo capital y tindrà, pugua, en

cas que volgués o succehís de voler-se algú o alguns apartar-se o vendre o llegar o diexar, o altrament, se sapia la certitut de son capital.

Y axí mateix, tinga obligació dit caxer de continuar en aquell, axí lo que se cobrarà del que fructuarà ditas pesqueras y demés cosas, com també, tot lo que se gastarà y pagarà per lo cost y gastos de aquelles, aven-se de pagar dits gastos, per pólissa de un de nosaltres y dels nostres elegidós per dit efecte, ab facultat, axí mateix, de revocar-lo, sempre que aparexerà sens haver de exprimir causa ni rahó alguna.

Y lo dit Grases accepta la sobredita electió per dits senyors feta, ab lo demunt dit salari y pactes demunt dits, al qual expresament concent y promet a aquell y quiscú de aquells, tenir, servir y cumplir, axí com desobra està dit, sens dilació ni scusa alguna, ab salari de procurador, dins Barcelona .X. sous y fora .XX. sous, ultra los quals etc. ha promés restituir y smenar, todas las missions y despesas etc. de les quals etc. vos ne siau creguts de llur simple paraula etc. obligant-se per çó tots y sengles béns seus, mobles e immobles, haguts y per haver, renunciant quant en açó a qualsevol lley o dret que valer y ajudar li pogués, y ab jurament, llargament.

Testes firmarum omnium predictorum demptis firmis dictis Sabater, Calveria et Portioles sunt predicti. etc. et Marlès.

Testes firmi dicti Sabater, qui firmavit Barcinone, die mercurii 14 mensis februarii anni 1674, sunt predicti.

Item, ab altra acte, los sobredits senyors Gaspar Sabater etc. *Fiat ut in proximi*, han elegit y anomenat en capità de dita pesquera, a dit senyor Joseph Tarau, ab salari de vint y sinch doblas, per quiscún any se pescarà.

La qual electió, han feta, ab pacte que tinga obligació acistir y governar, bé y llealment, ditas almadraves, rebent las tonyinas se pescaran, venent-las si li aparexesà, en dita platja o enviant-les per compte de dita Companyia a les parts que li aparexerà més convenient per la venda de aquelles.

Y si li aparexerà salar-ne, tinga obligació de fer-ho donant-li la Companyia, sal y barrills y altras cosas necessàrias per dit efecte, aportant lo compte, tant del pes com del valor de elles, avent de fer bo a la Companyia, todas aquellas que's vendran a la platja, cobrat o no cobrat, en cas las haia venudas a fiar, sens orde del dit albaraner de Mataró.

Y en cas s'en sale, algun any o anys, tinga obligació de fer-la acomodar en alguna botiga, de la qual pugan disposar los partícips per enviar-la o remètre-la allà ahon millor lo aparexerà, tot en utilitat y benefici del Comú, anant en son càrrech y obligació, lo llogar o salari de las personas seran necessàrias per ditas almadraves, pagant dels dinés del cos y comú de ditas almadraves o del que procehirà de elles, aportant-se de tot compte y rahó.

Y que los dinés procehiren de ditas almadras e tunyinas, axí de las que's vendran en las platjas de las almadras, com de otras qualsevol parts, que se n'envie y remete, aquell ha de entrar en mà y poder del dit caxer y no de altra persona.

Y axí matex, dit capità, tinga obligació, axis com anirà venent ditas tonyines, de remetre los diners a dit caxer, corren a risch per compte de dita Companyia.

Y que dit capità no puga demanar altre cosa de son treball, govern y administració, més que ditas vint y sinch doblas.

Y lo senyor Josep Tarau, accepta la sobredita electió, per dits senyors feta, ab lo demunt dit salari y pactes demunt dits, als quals expressament concent y promet, aquell y quiscun de aquells, tenir, servir y cumplir, axí com desobra està dit, sens dilació ni scusa alguna etc. ab salari de procurador dins Barcelona .X. sous y fora .XX. sous, ultra los quals, ha promés restituir y esmenar totas las missions y despesas etc. de la quals etc. vol ne sien creguts de llur simple paraula etc. obligant-ne per çó, tots e sengles béns seus, mobles e immobles, haguts y per haver, renunciant quant en açó a qualsevol lley o dret que valer o ajudar-li pogués.

Testes firmarum omnium predictorum demptis firmis dictis Sabater, Calveria et Porcionles sunt predictis Philippera et Marlès.

Testes firmi dicti Sabater, qui firmavit Barcinone die mercuri 14 mensis februarii anni 1674, sunt: Macip, Casalins et Iglésias.

Item, ab altra acte, los dits Gaspar Sabater etc. *Fiat ut in proximo*, elegit y anomenat en regidor del llibre de las pòlissas de dita Companyia, a dit Martí Tarascó, ab salari de trenta lliuras barcelonesas, per quiscun any se pescarà. La qual electió, han feta, ab pacte, que tinga obligació de aportar un llibre y en aquell continuar las pòlissas se faran per respective de dits gastos, per a que ab tota claredat se administre dita pesquera. Y dit Martí, accepta la sobredita electió, per dits senyors feta, ab lo demunt dit salari y pactes demunt dits, als quals expressament convé y promet aquell y quiscú de aquells, tenir, servir y cumplir, axí com desobra està dit, sense dilació ni scusa alguna, ab salari de procurador dins Barcelona .X. sous y fora .XX. sous, ultra los quals etc. ha promès restituir e smenar, totas las missions y despesas de las quals etc. vol ne sian creguts de llur simple paraula etc. obligant-ne, per çó, tots y sengles béns seus, mobles e immobles, haguts y per haver, renunciant quant en açó, a quasevol lley o dret que valer y ajudar li pogués, y ab jurament, llargament.

Testes firmarum omnium predictorum demptis firmis dictis Sabater, Calveria et Portioles sunt: predicti Philippera et Marlès

Testes firmi dicti Sabater, qui firmavit Barcinone, die mercurii 14 mensis februarii anni 1674, sunt: predictis Macip Casalins et Iglésias scriptores.

A.H.P.B., Maties Marçal, lligall 4, man. any 1673, f. 760v.

III

Companyia per la pesca de coral a les mars del Comtat d'Empúries.

Barcelona, 26 maig 1727.

Die .XXVI. mensis may anno a Nativitate Domini .M.D.CC.XXVII.
Barcinone.

En la Ciudad de Barcelona, a veinte y seis del mes de mayo de mil setecientos veinte y siete, ante mi, el escrivano público infrascrito, y testigos que abaxo se dirán, Francisco Gelabert, vezino de La Escala, de pertenencia del Condado de Ampurias, dixo:

Que habiendo antecedenmente comparecido ante los Senyores Don Francisco Antonio Copons, et Nuix, Assessor General, y Agente Mayor; Don Thomás Barquero, Contador Mayor de los Estados del Excelentísimo Senyor Don Nicolás Fernández de Córdoba y de La Cerda, Marqués de Priego, Duque de Medinaceli y Cardona etc. Conde de Ampurias, para saber la resolución que Su Excelencia havia servido tomar sobre el Memorial, que a Su Excelencia. havia presentado, representándole, que respecto de ser Senyor en los Mares de todo el Condado de Ampurias, y en los desde el Cabo de Creus hasta Çalaservera, de pertenencias y directo Senyorío de su Excelencia, sin que en su distrito pudiese pretender ningún otro Senyor Jurisdiccional ni aderencia alguna.

Y que en consecuencia, lo era también de las Cuevas donde se cría el coral, y de dar las licencias, y permisos qualesquiera personas para la pesca de este género, con raspa o sin ella, y que aplicándose con cuydado a dicha pesquera, seria muy cierto creceria el drecho de la *treta*, que su Excelencia tiene impuesto en el referido Estado.

Y suplicando a su Excelencia, que en atención a lo susodicho, fuese servido conceder a dicho Francisco Gelabert, el permiso, y licencia, para que, el sólo, hubiesse facultad de poder pescar, con doce barcos, el coral con raspa, desde el expressado Cabo de Creus hasta Çalaservera, por espacio de diez anyos, o, el término, que fuere más del agrado de Su Excelencia, obligándose, en este tiempo, a mantener dichos barcos con la gente necesaria a este fin.

Y de todo el coral, que se pescare, dar a Su Excelencia, a más de la crecimonía de la *treta*, un quatro por ciento, con la circunstancia de que, su Excelencia, en el caso de concederle esta gracia, fuese servida mandar y expressar en la orden, no se impidiere a la Gente de la tripulación, hacer la senya que necessitasse en los parages donde llegasen, pudiendo hacer barracas para recogerse en tiempo contrario y que no pudiesen trabajar.

Y habiendo dichos Senyores manifestado, a dicho Francisco Gelabert, que sobre su instancia, se havia dignado Su Excelencia, dis-

poner con el decreto de doce de abril próximo pasado, de que se conviniese con dicho Francisco Gelabert, al cinco por ciento, de todo el coral que en [el] expressado distrito se pescasse con raspa.

Y desseando, dichos Senyores Assessor General y Contador Mayor, la mayor conservación, aumento de los drechos dominicales de Su Excelencia, y consuelo del referido Francisco Gelabert, y, a un mismo tiempo, dar cumplimiento a las órdenes de su Excelencia.

Han venido los dichos Senyores Don Francisco Antonio Copons y Nuix, Don Thomás Barquero, Assessor General y Contador Mayor de los referidos Estados de Su Excelencia, junto con Buenaventura Milans, su Thesorero General y Procurador, según consta de su poder y escritura pública, que passó ante Thomás de Villar y Arzamera, escribano público del Rey Nuestro Senyor (que Dios guarde), en la villa de Madrid residentes, en la devida forma legalizada, a dos de marzo de mil setecientos veinte y séis, en arrendar, como por tenor de esta escritura, por tiempo de dos anyos, que empezaran a correr, del dia presente en adelante, por dicho Excelentísimo Senyor Marqués, Duque y Conde.

Arriendan a dicho Francisco Gelabert, a esta escritura presente y bajo aceptante, el drecho y facultad de pescar coral con raspa, en todo el distrito, ribera y mar del Condado de Ampurias, en los quatro meses de mayo, junio, julio y agosto, en qualquier de éstos, en cada uno de dichos dos anyos, con la obligación de pagar, dicho arrendatario, un cinco por ciento del valor que tubiere el coral, que se pescare en el expresado distrito (a más de los derechos acostumbrados) pesándole al tiempo de la denunciación que deverá este hacer, ante el bayle del lugar donde se desembarque, haciendo después, aviso al Administrador del Patrimonio de Su Excelencia, en el referido Condado, para la estima o tasa de aquél.

Biën entendido que para la expressada pesquera, y, por tiempo de los quatro meses en que está senyalado el poder pescar el coral, deva mantener, dicho arrendatario, doce barcos, con la gente necessaria a este fin, con que los duenyos de los barcos y los pescadores, hayan de ser todos vassallos de Su Excelencia, del mismo Condado, baxo pena, en caso de contravención a lo referido, y de cometer fraude alguno, de poder Su Excelencia, revocar la expressada facultad, y de perder el arrendatario el coral que se hubiere pescado. Cuya facultad de revocar se reservan dichos senyores, en nombre de Su Excelencia.

Y con dichos pactos y condiciones, y, no sin ellos, ni en otra manera, ceden, transfieren y traspasan a favor de dicho arrendatario, todos los drechos y acciones pertenecientes a dicho Excelentísimo Senyor Marqués, Duque y Conde, para que, en virtud de ellos, pueda dicho arrendatario, líberamente y sin contradicción ni impedimento alguno, pescar en el mar y distrito arriba expressado, y, en otra manera, hacer y exercer todo aquello que, Su Excelencia,

acerca lo referido, podía hacer por medio de sus ministros y oficiales del mencionado Condado de Ampurias, con cláusula de íntima y demás útiles y necesarias y de estilo, sin limitación alguna. Cuyo arriendo y facultad harán mantener y guardar a dicho arrendatario, contra cualesquier personas que intentassen lo contrario.

Y a su cumplimiento, obligan todos los bienes, derechos y emolumentos, de Su Excelencia, muebles y raíces, havidos y por haver, con todas renunciaciones de leyes debidas y pertenecientes.

Y el mencionado Francisco Gelabert, arrendatario, de su cierta sciencia, y espontánea voluntad, aprueba, ratifica y confirma, todo lo arriba contenido, y acepta el dicho arriendo y facultad de pescar el coral en el distrito y mar de dicho Condado de Ampurias, con promesa, que hace, de pagar durante dicho arriendo, al Patrimonio de Su Excelencia, un cinco por ciento, de todo el valor que tendrá el que en él se pescare, y que observará, y guardará los pactos y condiciones, y precauciones que arriba se contienen, sin limitación alguna.

Todo lo que promete atender y cumplir, sin ninguna dilación, con enmienda de todas misiones, danyo, costas e intereses, que se podrán seguir y causar al Patrimonio de Su Excelencia, obligando, a este fin, a dicho Excelentísimo Senyor Marqués, Duque y Conde, y, en su nombre, a dichos señores Assessor General, Contador Mayor, Thesorero General y Procurador de su Excelencia, todos sus bienes, muebles y raíces, havidos y por haver, a cuyo fin renuncia a cualesquier leyes, derechos y beneficios, que para esto le puedan sufragar, y por pacto, a su propio fuero, submetiéndose al del Illustre senyor Corregidor de esta Ciudad y su Partido, y de otro qualquier, con facultad de variar, haciendo y firmando escritura de tercio en los libros, o, registros del Tribunal o juzgado del Illustre Senyor Corregidor, o, de otro qualquier, a cuyo fin obligó su persona y todos los bienes suyos, muebles y raíces, havidos y por haver, con todo el rigor de la ley y demás cláusulas garantigias.

Y assí lo firmaron y juraron todos, en esta Ciudad de Barcelona, dicho día veinte y seis del mes de mayo de mil setecientos veinte y siete, siendo presentes por testigos, en quanto a la firma de dicho Don Francisco Antonio Copons y Nuix; Joseph Camp, comerciante y Jacinto Pou, oficial de pluma.

En quanto a del Doctor Thomás Barquero, Don Alonso de la Peña y Joseph Capella, el Menor. En quanto a la del referido Buenaventura Milans, que la hizo en veinte y siete de los referidos mes y anyo; Mariano Pujol, mancebo tendero, y, Manuel Vehils, mancebo cerero. Y respecto de dicho Francisco Gelabert, que firmó en esta misma Ciudad, el mismo día veinte y siete, lo fueron presentes: Juan Baptista Falguera, y Joseph Fita, oficiales de pluma.

A.H.P.B., Félix Costa, lligall 4, man. negocis del duc de Cardona, anys 1724-28, f. 95v. (2.ºfoliació).

IV

Contracte d'arrendament de la pesca de coral amb raspa al districte del mar de La Selva de Mar.

Barcelona, 20 setembre 1764.

Sépassé por esta pública escritura, que Yo Don Juan Antonio de Añues y Aguirre, en Barcelona domiciliado, Contador de los Estados, y Rentas que en este Principado de Cathalunya tiene y posee el Muy Illustre y Excelentísimo Senyor Don Luís Antonio Fernández de Córdoba, Spínola y de la Zerda, Duque de Medinaceli, de Feria, Segorbe, Cardona y Alcalá, Marqués de Priego, y de Cogolludo, Conde de Ampurias etc. y Apoderado de su Excelencia para las infrascritas y otras cosas constituhído, con escritura pública, que pasó ante Joseph Pérez Tonielarne, Escribano Real, y del número de la Villa de Madrid, en catorze de disiembre de mil setecientos cincuenta, y nueve, en la devida forma legalisada.

En el referido nombre:

Por quanto, por parte del Patrón Antonio Masas, marinero del Puerto de la Escala, del Condado de Ampurias, se presentó Memorial, pidiendo le fuesse concedida licencia y permisso de poder ir, con quatro companyias, a pescar coral con raspa, en el término del mar de la Selva, de pertinencias del dicho Condado de Ampurias, ofreciendo pagar los derechos correspondientes.

Y que informado, Su Ecelencia, pertenecerle en todo el distrito, y mar adjacente del Condado de Ampurias, entre otras, la Regalía de la Pesca referida del coral, en las cuebas y calas comprendidas dentro sus límites y confines.

Y que nadie puede emprenderla, assí con raspa como en otra forma, sin preceder su licencia y permisso, como y también de los derechos que se han acostumbrado pagar a su patrimonio, por semejantes concessiones, ha condescendido a dicha instancia, baxo las condiciones, y circunstancias que se expressarán, según es de ver, de su Decreto continuado al pie del mismo Memorial, cuyo thenor es este:

Aranjuez, treinta de Mayo de mil setecientos sessenta y quatro.

Concedo a Anttonio Massas, contenido en este expediente, Licencia para pescar coral con raspa, en el término del mar de La Selva de Mar, en los términos, y con las circunstancias que me ha representado Don Juan Antonio de Añues, Contador de mis Estados, en Barcelona, y para su efecto, dispondrá, primero, se otorgue la escritura correspondiente, de que me dará cuenta para expedir, a su virtud, el competente formal Despacho.

El Duque

Concuerta con su original de que el infrascrito notario, con el presente da fee.

En cuyo cumplimiento, por thenor de esta pública escritura, y de mi libre y espontánea voluntad, en nombre de Sa Excelencia:

Doy y concedo, licencia, facultad, y permissio, al nominado Patrón Antonio Masas, marinero del Puerto de la Escala, del Condado de Ampurias, aunque ausente, abaxo emperó azetante, por medio de su legítimo apoderado:

Para que, por el tiempo de dos anyos, tan solamente, que empezarán y deverán contarse desde el día que Su Excelencia le expedirá el competente y formal Despacho, en adelante, y en todos los meses de cada uno de dichos dos anyos, pueda el dicho Patrón Antonio Masas, ir, con quatro companyias, a pescar coral con raspa, en los mares de la Selva de Mar, del dicho Condado de Ampurias, con la condición, y pacto, de que para la dicha Pesca de coral, solamente, pueda valerse de vassallos de su Excelencia.

Y que haya de ser de la obligación, y cargo de dicho Patrón Antonio Masas, el haver de satisfazer y pagar al Patrimonio de Su Excelencia (descontado el quinze por ciento que se deve contribuir al Rey) ocho y medio de las ochenta y cinco que le quedarán libres del género, o, valor del coral que sacare o pescare, con dichas quatro companyias, y cada una de ellas.

Y a más de esto, el derecho de la *treta* y demás, que se le deve correspondér a Su Excelencia en dicho Condado de Ampurias.

Otro sí, es condición que el dicho Masas, no pueda empezar la dicha pesca, hasta que haya obtenido, para ello, el correspondiente Despacho de su Excelencia, con cuyas condiciones, y pactos, y no en otra manera, otorgo y concedo esta licencia, la que prometo, en dicho nombre, que Su Excelencia tendrá por firme, estable y validera y que no la revocará, durante el expresado tiempo de dos anyos, a menos, que por parte de dicho Masas, no se diesse puntual cumplimiento a lo arriba prescrito, baxo obligación de os bienes y rentas de dicho Excelentísimo Senyor, mi principal (no emperó de los míos propios, por tratar negocio ageno), muebles y raíces, havidos y por haver, con renunciación de las leyes de su favor.

E/Yo Joseph Lacoma, Oficial de pluma, vezino de Barcelona, como a procurador del nombrado Patrón Antonio Masas, para este efecto especialmente constituhido, con la escritura de poder, que otorgó ante el discreto Estevan Camps, notario público collegiado de la villa de Castellón de Ampurias, en cinco de los corrientes mes y anyo.

Azeto, en el referido nombre, esta licencia, que por el nombrado procurador de Su Excelencia, ha sido atorgada al referido, mi principal, con las condiciones y pactos arriba transcritos, a los que expresamente conciente.

Y de mi cierta ciencia, prometo a dicho Excelentísimo Señor Duque y a sus Excelentísimos señores sucesores:

Que el referido, mi principal, para la dicha pesca de coral, solamente, se valdrá de vassallos de Su Excelencia.

Y que pagará y corresponderá al Patrimonio de su Excelencia (descontado el quinze por ciento que se deve contribuir al Rey), ocho y medio de los ochenta y cinco que le quedarán libres del género, o, valor del coral que sacare, o, pescare con dichas quatro companyias.

Y a más de esto, el derecho de la *treta* que se le deve satisfazer a Su Excelencia, en dicho su Condado de Ampurias.

Y assí mismo, que no empezará la dicha pesca, hasta que haya obtenido, para ello, el correspondiente Despacho de su Excelencia.

Y cumplirá y observará todo lo demás que sea de su cargo, en virtud de esta concession, sin dilación ni excusa alguna, y con los salarios de procurador, restitución y enmienda de todos danyos y costas estipulados, según estilo.

Y para mayor seguridad y firmeza de todo lo arriba estipulado, y prometido, en dicho nombre, da por fiadores a Juan Ros, y Ramón Fábrega, ambos vezinos de dicho Puerto de La Escala, aunque ausentes, abaxo, emperó, azetantes, por medio del mismo Lacomá, como a su procurador, los quales, junto con el dicho Patrón Antonio Masas, y sin éste, y a solas, quedarán obligados al cumplimiento y observancia de todo lo referido.

Y el mismo Joseph Lacoma, en nombre, y como a procurador de dichos Juan Ros, y Ramón Fábrega, para estas cosas especialmente constituhído con la escritura de poder arriba calendada, otorgada ante el dicho Estevan Camps, notario, en cinco de los corrientes mes y anyo.

Loando y aprobando todo lo arriba expressado, de mi libre y espontánea voluntad, azeto en dicho nombre, el cargo de la fianza, y prometo a dicho Excelentísimo Señor Duque, y a los suyos, y por Su Excelencia al nomenado su apoderado, que los referidos Juan Ros, y Ramón Fábrega, fianzas, junto con el dicho Antonio Masas y sin éste, e *insolidum*, serán tenidos y firmamente obligados a las antedichas cosas.

A cuyo fin, y para el cumplimiento y observancia de todo lo arriba expressado, en nombre y como a procurador de los nominados principal y fiadores, obliga a dicho Excelentísimo Señor Duque y a los suyos, y, por Su Excelencia, al referido su procurador, todos los bienes, derechos y efectos de dichos Antonio Masas, Juan Ros y Ramón Fábrega, y de cada uno de los tres assolas, muebles, y rahices, presentes y venideros.

Renunciando al beneficio de nuevas constituciones, dividideras, y cedideras acciones, a la Epístola del Emperador Adriano, que hablan de dos o más que assolas se obligan.

Y en nombre de dichos fiadores, renuncio a la Ley que dispone: ser convenido, primeramente, el principal que el fiador, y a la otra, que dize: que librado el principal quede libre el accessorio.

Y en nombre de todos, renuncio a quaquier otro derecho, y ley de su favor, y a la que prohíbe la general renunciación en forma.

Y por pacto, al proprio fuero y domicilio de los mismos mis principales, sugetando a ellos, y a sus bienes, al fuero, y jurisdicción de los Illustres Senyores Corregidores de Barcelona y Gerona, y de otros qualquier juez seglar, tan solamente, con facultad de variar el juicio.

Y hago y firmo escritura de tercio en los libros o registros del Tribunal o Juzgado de dichos senyores corregidores, u de otro qualquier Juez y Tribunal secular, tan solamente, como está dicho, obligando a este fin, en dicho nombre, a Su Excelencia y a los suyos, las personas y todos los referidos bienes y derechos de los nominados mis principales, y de cada uno de los tres assolas, muebles y rahíces, presentes y venideros, (no, emperó, obliga mi persona, ni mis propios bienes, por tratar negocio ageno) con todo el rigor de la ley, y demás cláusulas, guarentigias y rigurosas.

Y por quanto firmo esta escritura fuera del corregimiento de Gerona, por este motivo, substituyo en procuradores de dichos mis principales, a todos los notarios y escribanos de las mencionadas Curias, para que puedan firmar la expresada escritura de tercio, con las cláusulas referidas, y, según estilo de las mismas Curias.

Y así las nombradas partes contratantes, en nombre de nuestros respective principales, prometemos, que la presente escritura y todo lo contenido en ella, por lo que a cada uno corresponde, tendrán siempre por firme, estable y validero, sin contravenir a ello por motivo alguno.

Y así lo otorgamos, ante el infrascrito notario, en la Ciudad de Barcelona, a los veinte días del mes de septiembre del anyo del Nacimiento de Nuestro Senyor Dios Jesu-Christo de mil setecientos sessenta y quatro, siendo presentes por testigos: Joseph Villamala, y Félix Vaguer, notarios públicos de número de dicha Ciudad.

E yo el infrascrito notario, doy fee conosco a dichos otorgantes.

Juan Antonio de Añues y Aguirre (Rubricat).

Josep Lacoma.

Ante mí Juan Bruguera y Rossell, notario.